

16.10.2003

2824/4/02

Beslutsfattare: Biträdande justitieombudsman Ilkka Rautio

Föredragande: Justitieombudsmannasekreterare Mikko Sarja

MINISTERIETS ANVISNINGAR SKALL PUBLICERAS PÅ BÅDA NATIONALSPRÅKEN

Ni kritiserar inrikesministeriet för att dess 2.4.2001 daterade anvisning (SM-2001-835/Vi-4) om övervakningen av ändringar i konstruktionen hos mopeder och lätta fyrhjulingar inte översatts till svenska.

Vid prövningen av Ert ärende har jag inte kunnat konstatera sådant lagstridigt förfarande eller sådan försummelse av tjänsteplikt som skulle förutsätta vidare åtgärder från justitieombudsmannens sida. Anvisningen har numera publicerats också på svenska.

Jag har avgjort ärendet utgående från inrikesministeriets och Ålands landskapsstyrelsens utredningar samt Ert bemötande av dem.

Som motivering till mitt ställningstagande anför jag följande.

Myndigheternas skyldighet att översätta sina föreskrifter och anvisningar regleras i grundlagen, i lagen om Finlands författningssamling samt i lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar. Enligt den sistnämnda lagens 3 § anses enbart myndighetsinterna administrativa bestämmelser inte vara föreskrifter i den mening som avses i denna lag. Enligt 4 § 2 mom. kan statsrådet, ett ministerium eller en annan myndighet emellertid också särskilt besluta att anvisningar av allmän betydelse eller andra beslut eller tillkännagivanden av statsrådet, ministeriet eller myndigheten skall publiceras i respektive föreskriftssamling. Enligt 5 § 1 mom. i samma lag skall förordningar och föreskrifter som publiceras i en föreskriftssamling samt andra dokument och tillkännagivanden publiceras samtidigt på finska och svenska.

Den anvisning som avses i det aktuella ärendet är baserad på 108 a § i vägtrafiklagen. Det är fråga om en till polisen riktad anvisning om tillämpning av vägtrafiklagens bestämmelser om trafikövervakning. Anvisningen gäller uttryckligen övervakningen av ändringar i konstruktionen hos mopeder och lätta fyrhjulingar. Anvisningen tar bl.a. ställning till frågan om ett fordon med beaktande av dess största körhastighet skall anses strida mot bestämmelserna konstruktionsmässigt eller anses vara en motorcykel.

Utgående från anvisningens innehåll kan den slutsatsen dras att frågeställningen ingalunda är enkel från den praktiska trafikövervakningens synpunkt och att anvisningen sålunda är motiverad. Eftersom avsikten med anvisningen är att förenhetliga tillämpningen av vägtrafiklagen har den en allmän betydelse.

Enligt justitieombudsman Lauri Lehtimajas beslut 23.10.1997 dnr 641/4/95 och biträdande justitieombudsman Jaakko Jonkkas beslut 9.3.2001 dnr 61/2/99 skall lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar tolkas så att anvisningar som har betydelse för den enskilda människans grundlagsenliga rättigheter och skyldigheter publiceras samtidigt på finska och svenska. Biträdande justitieombudsman Jonkka konstaterade vidare att inrikesministeriet i fråga om varje anvisning som berör polisförvaltningen skall utreda om den inverkar på den individens grundlagsenliga rättigheter. Om svaret är jakande anser Jonkka att anvisningen skall publiceras på båda nationalspråken.

Den anvisning som det här är fråga om har genom trafikövervakningen också en direkt betydelse för enskilda människor. Inom trafikövervakningen har fordonsklassen och konstruktionsändringar som påverkar denna en viktig rättslig relevans och sålunda också betydelse för de straffrättsliga påföljder som eventuellt riktas mot fordonsförare. Enligt min åsikt har anvisningen sålunda betydelse för den enskilde väganvändarens grundlagsenliga rättigheter och skyldigheter, så som avses i de tidigare avgöranden som nämns ovan.

Ministeriet har i sin utredning omprövat ärendet och dragit slutsatsen att anvisningen inte är myndighetsintern och att den borde ha publicerats på finska och svenska, Av denna anledning och eftersom anvisningen redan har översatts till svenska föranleder ärendet inga åtgärder från min sida. Jag konstaterar vidare att det framkommit att inrikesministeriet efter det ovan nämnda beslutet av biträdande justitieombudsmannen har börjat översätta dels alla föreskrifter, dels ovan nämnda typ av anvisningar som har betydelse för medborgarnas grundläggande rättigheter. Ministeriet har dessutom övervägt möjligheten att som ett skede i utfärdandet av anvisningar systematiskt översätta anvisningarna till svenska.

Ert klagomål har sin upprinnelse i en tolkningsfråga som aktualiserades i samband med ett ärende som behandlades vid Ålands tingsrätt. Tolkingsfrågan gällde om den anvisning som avses i klagomålet hade bindande verkan i landskapet Åland. Utan att ta ställning till frågan i övrigt konstaterar jag att mellan inrikesministeriet och Ålands landskapsstyrelse, enligt vad som framgår av deras utredningar, har inletts en sådan dialog som biträdande justitieombudsmannen efterlyser i sitt ovan nämnda beslut. Dialogen syftar till att på ett allmänt plan klarlägga vilka av ministeriets anvisningar och föreskrifter som gäller också i landskapet Åland. Inte heller till denna del föranleder ärendet ytterligare åtgärder.

Jag sänder mitt svar till Ålands landskapsstyrelse och till inrikesministeriet för kännedom. Bilagorna till Er skrivelse återsänds härmed.